

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES

ВИПУСК 89. ТОМ 1
ISSUE 89. VOLUME 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2025

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 9 від 28.08.2025 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2025. – Вип. 89. Том 1. – 390 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, історії.

Редакційна колегія:

Пантук М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ільницький В.І.** – співредактор, доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Батюк Т.В.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Баукова А.Ю.** – кандидат історичних наук, доцент (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Боровик Л.А.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'ячука); **Волошин С.М.** – кандидат педагогічних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гриценко Г.З.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гук О.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габілітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа в Коніні, Польща); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомря І.М.** – доктор філологічних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Кекош О.М.** – кандидат педагогічних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Кравчик М.О.** – кандидат філософських наук, доцент (Міжнародний гуманітарний університет); **Лазурко Л.М.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Мартинів Л.І.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Маршалек-Кава Джоанна** – доктор наук, доцент (Університет Миколая Коперника в Торуні, Торунь, Польща); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Медвідь О.В.** – кандидат історичних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантук Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Попп Р.П.** – кандидат історичних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, професор (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначикова Марія** – доктор наук (doc. CSc., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор (Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка); **Футала В.П.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»).

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (A1 – Освітні науки, A2 – Дошкільна освіта, A3 – Початкова освіта, A4 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), A5 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), A6 – Спеціальна освіта (за спеціалізаціями)).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (B11 – Філологія (за спеціалізаціями)) та у галузі культури і мистецтва (B2 – Дизайн, B3 – Декоративне мистецтво та ремесла, B4 – Образотворче мистецтво та реставрація, B5 – Музичне мистецтво, B6 – Перформативні мистецтва, B12 – Культурологія та музеєзнавство, B14 – Організація соціокультурної діяльності).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р. (додаток 3) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі історичних наук (B9 – Історія та археологія).

Регістрація суб'єкта у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення № 1190 від 11.04.2024 року. Ідентифікатор медіа R30-04753.

Суб'єкт у сфері друкованих медіа: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (вул. І. Франка, 24, м. Дрогобич, Львівська обл., 82100, e-mail: dsru@dsru.edu.ua, тел. (03-24) 41-04-74)

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.apfn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Мови розповсюдження: українська, англійська, польська, німецька, французька, болгарська, румунська.

Засновник – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомря І.М.

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2025

© Пантук М.П., Душний А.І., Зимомря І.М., 2025

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 9 from 28.08.2025)

Humanities science current issues / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, V. Ilnytskyi, I. Zymomrya]. – Drohobych : Publishing House „Helvetica”, 2025. – Issue 89. Volume 1. – 390 p.

The journal is intended for all interested in high school pedagogy, philology, art, and history.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Ilnytskyi** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Andrieiev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **T. Batiuk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Baukova** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Lviv National University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Borovyk** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Academician Stepan Demianchuk International University of Economics and Humanities); **S. Voloshyn** – Candidate of Pedagogical Sciences (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Haliv** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Huk** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Associate Professor (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomria** – Doctor of Philology, Professor (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Kekosh** – Candidate of Pedagogical Sciences (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Uzhhorod National University); **M. Kravchyk** – Ph.D. in Philosophy, Associate Professor (International Humanitarian University); **L. Lazurko** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Martyniv** – Candidate of Art Studies, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **Marszalek-Kawa Joanna** – Doctor of Science, Associate Professor (Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun, Poland); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiy** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Medvid** – Ph.D. in History, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **R. Popp** – Ph.D. in History, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University); **I. Stashevska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **A. Stashevskiy** – Doctor of Arts, Professor (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **Y. Stetsyk** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., Ph.D.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Futala** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Ustyomenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **B. Yanyshyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University).

The collection is included in such international databases as **Index Copernicus International**.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 № 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (A1 – Education Sciences, A2 – Pre-School Education, A3 – Primary Education, A4 – Secondary Education (with subject specializations), A5 – Vocational Education (with specializations), A6 – Special Education (with specializations)).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (B11 – Philology (with specializations)) and culture and arts (B2 – Design, B3 – Decorative Arts and Crafts, B4 – Fine Arts and Restoration, B5 – Musical Arts, B6 – Performing Arts, B12 – Cultural Studies and Museum Studies, B14 – Organization of Sociocultural Activities).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 30.11.2021 № 1290 (annex 3), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on historical sciences (B9 – History and Archeology).

Registration of Print media entity: Decision of the National Council of Television and Radio Broadcasting of Ukraine № 1190 as of 11.04.2024. Media ID: R30-04753.

Media entity: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (24, Ivan Franko Str., Drohobych, Lviv region, 82100, e-mail: dspu@dspu.edu.ua, tel. (03-24) 41-04-74)

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.aphn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

Distribution languages: Ukrainian, English, Polish, German, French, Bulgarian, Romanian.

Founder – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

УДК 930.1(100):[338.45(477):33.021.8]"1950/1960"
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/89-1-2>

Наталя БУГЛАЙ,
orcid.org/0000-0002-0674-4313
докторка історичних наук,
в. о. професорки кафедри історії
Навчально-наукового педагогічного інституту імені В.О. Сухомлинського
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
(Миколаїв, Україна) buglay@ukr.net

РЕФОРМИ М. ХРУЩОВА В ГАЛУЗІ РАДЯНСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ (ДРУГА ПОЛОВИНА 1950-Х – ПЕРША ПОЛОВИНА 1960-Х) В ОЦІНЦІ ЗАХІДНОЇ РАДЯНОЛОГІЇ

Стаття присвячена аналізу особливостей західної історіографії реформ М. Хрущова в галузі радянської промисловості другої половини 1950-х – першої половини 1960-х рр.

Доведено, що Значення західних досліджень історії радянської промисловості в розглянутий період полягає в тому, що вони надавали зарубіжному читачеві значною мірою об'єктивну інформацію про економічну політику та історію радянської промисловості, висвітлюючи як реальні досягнення, так і серйозні проблеми. Також мож-на говорити і про науковий внесок зарубіжних учених в історіографію економічної історії СРСР.

Встановлено, що Причини низької ефективності, а в ряді випадків і деструктивності економічних реформ М. Хрущова західні автори вбачали не у волюнтаризмі чи помилках реформатора, а в їхньому адміністративно-му, неринковому характері. У цьому відношенні західна ліберальна історіографія суттєво розходиться з радянською літературою другої половини 1960-х – першої половини 1980-х років. Що ж до західної марксистської історіографії, то, хоча вона аж ніяк не йшла у фарватері радянської, її представники пов'язують невдачі в економічній політиці не стільки з характером економічної системи СРСР, скільки з прорахунками партійно-державного керівництва та самого М. Хрущова.

Автор приходять до висновків, що наразі, як ми намагалися показати, вже немає різких відмінностей у концептуальних підходах вітчизняних і зарубіжних авторів до проблем радянської промислової політики у 1950-ті – першій половині 1960-х років, так само як і в оцінці історичного значення цього періоду. Однак як у вітчизняній, так і в зарубіжній історіографії цей період усе ще залишається недостатньо дослідженим. Подальше вивчення розвитку радянської економіки в «хрущовське десятиліття» дозволить не лише глибше зрозуміти закономірності еволюції адміністративно-командної економічної системи, а й точніше оцінити можливості та межі реформ, спрямованих на підвищення її ефективності.

Ключові слова: військово-промисловий комплекс, історіографія, науково-технічна політика, підприємство, повоєнна відбудова, промисловість, раднаргосп, радянологія, робітництво, М. Хрущов.

Natalia BUGLAY,
orcid.org/0000-0002-0674-4313
Doctor of Historical Sciences,
Professor at the Department of History
V.O. Sukhomlinskyi Educational and Research Pedagogical Institute
of Admiral Makarov National University of Shipbuilding
(Mykolaiv, Ukraine) buglay@ukr.net

KHRUSHCHEV'S REFORMS IN SOVIET INDUSTRY (LATE 1950S – EARLY 1960S) IN THE ASSESSMENT OF WESTERN SOVIETOLOGY

The article analyses the distinctive features of Western historiography concerning Nikita Khrushchev's reforms in Soviet industry during the late 1950s and the early 1960s.

It has been stated that the significance of Western studies on the history of Soviet industry during the period under review lies in their provision of largely objective information regarding the economic policy and industrial development of the USSR to the foreign audience. These studies highlighted both genuine achievements and serious challenges. Additionally, it is worth noting the contributions made by overseas scholars to the historiography of the economic history of the Soviet Union.

The article shows that Western authors attributed the low efficiency and, in some cases, the destructive nature of Khrushchev's economic reforms not to voluntarism or the reformer's personal mistakes, but rather to the administrative, non-market character of the reforms themselves. In this respect, Western liberal historiography significantly diverges

from Soviet literature of the late 1960s to the early 1980s. As for Western Marxist historiography, although it did not follow the Soviet line, its representatives tended to attribute the failures of economic policy not so much to the nature of the Soviet economic system, but to the miscalculations of the party-state leadership and Khrushchev himself.

The author concludes that, as this study has sought to demonstrate, there are no longer sharp conceptual differences between domestic and foreign scholars in their approaches to the issues of Soviet industrial policy in the 1950s and the early 1960s, nor in their assessments of the historical significance of this period. Nevertheless, this era remains insufficiently explored in both Ukrainian and international historiography. Further research into the development of the Soviet economy during the “Khrushchev decade” will not only provide a deeper understanding of the patterns of evolution within the administrative-command system, but also allow for a more accurate evaluation of the possibilities and limitations of reforms aimed at improving its efficiency.

Key words: military-industrial complex, historiography, science and technology policy, enterprise, post-war reconstruction, industry, regional economic council, Sovietology, working class, Nikita Khrushchev.

Постановка проблеми. Радянський період вітчизняної історії запам'ятався перманентною чередою експериментів майже в усіх сферах життя суспільства та держави. Радянський режим постійно намагався віднайти шляхи виходу із кризових станів, в які, як правило, сам себе постійно і заводив. Але найбільшою вершиною експериментаторства стала епоха М. Хрущова – першого секретаря ЦК КПРС (1953–1964 рр.). Експерименти радянського лідера післясталінської доби торкнулися майже всіх сторін життя СРСР: викриття «культу особи» Сталіна, прийдешня за ним «відлига» з частковою лібералізацією і демократизацією суспільно-політичного життя, реабілітація жертв сталінських репресій і згорання ГУТАБу – всі ці дійсно позитивні і вкрай необхідні кроки хрущовського керівництва химерно поєдналися із прорахунками в економічній сфері – головним чином у вкрай невдалій реформі радянської промисловості та сільського господарства.

Західні радянологи – науковці в галузі історії, економіки, соціології, а також представники політичного істеблішменту започаткували в роки другої світової війни новий напрям прикладних досліджень – радянологію – з метою кращого розуміння та контакту з СРСР – своїм союзником у війні проти гітлерівської Німеччини, а згодом навпаки екзистенціального противника часів холодної війни. Дослідження радянологів мали комплексний характер і намагалися охопити всі сфери життя радянської «цивілізації». Втім тематика промислового розвитку та стану економіки СРСР цікавили західних дослідників в першу чергу – адже це напряму впливало на якість та міць військово-промислового комплексу та підготовку до майбутнього зіткнення у форматі нової світової війни. Тому від науковців Заходу їх уряди вимагали об'єктивного дослідження всього спектру даної тематики. Відповідно реформи М. Хрущова досліджувались можна сказати «в режимі онлайн».

Аналіз досліджень. Серед робіт, в яких вже частково досліджено дану проблему, слід виді-

лити роботи Н. Лаас (Лаас, 2009), Ю. Лаєвської (Лаєвська, 2008) Д. Нефьодова (Нефьодов, 2018), О. Яся (Ясь, 2005).

Метою статті є аналіз особливостей західної історіографії реформ М. Хрущова в галузі радянської промисловості другої половини 1950-х – першої половини 1960-х рр.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи причини, які змусили хрущовське керівництво до проведення зазначених реформ, західні науковці називають в першу чергу затяжну кризу економічної та політичної систем пізньосталінської доби. Так дослідник Дж. Хоскінг акцентував увагу на тому, система ГУТАБу, яка була першоосновою сталінської промисловості, вже не могла відігравати настільки ефективної ролі у все більш складній структурі радянської повоєнної економіки: «...широке використання примусової праці ув'язнених дедалі більше втрачало сенс у міру ускладнення економічних завдань та механізації виробництва та будівництва» (Хоскінг, 1994: 343). Втім в цілому спектр думок радянологів по цій проблемі доволі широкий. Як правило, у більшості випадків, мотивацію реформ М. Хрущова західні науковці виводять до «сталінського минулого» радянської економіки, або ж до популістських витоків початку правління М. Хрущова і його намагання знищити стару «сталінську гвардію» і створити власну бюрократичну опору на місцях.

Західні радянологи виділяють два періоди історії промислової політики М. Хрущова: 1) 1953–1958 рр.; 2) 1959–1964 рр. Характеризуючи промислову політику М. Хрущова в перший період, дослідники передусім звертають увагу на такі аспекти, як ступінь її орієнтованості на виробництво предметів споживання та заходи для стимулювання науково-технічного прогресу. На думку радянологів, М. Хрущов розумів необхідність суттєвого збільшення виробництва предметів споживання, але понад усе для нього були інтереси важкої промисловості та військово-промислового комплексу. У той же час, дослідник

Дж. Бреслауер наводить висловлювання М. Хрущова, з яких випливає, що радянський лідер був готовий стримати апетити керівників важкої промисловості та ВПК і направити кошти на розвиток виробництва товарів для народу. На думку зазначеного історика, головною перешкодою на шляху здійснення даних планів М. Хрущова, стало посилення агресивної політики США щодо СРСР, що виражалося в різкому нарощуванні гонки ядерних озброєнь з боку США (Бреслауер, 1982: 69).

У західній радянології не заперечується той факт, що у 1950-ті – у першій половині 1960-х рр. XX ст. в СРСР мали місце масштабні досягнення в атомній енергетиці, освоєнні космосу, прискоренні науково-технічного прогресу в найважливіших галузях промислового виробництва.

У той самий час, оцінки великих науково-технічних досягнень СРСР аналізованого періоду, що давалися у зарубіжній літературі, давалися дедалі стриманіші. Так, Дж. Боффа вважає, що «...радянська промисловість не випереджала американську. Перші космічні успіхи стали результатом діяльності блискучої групи вчених, очолюваних академіком Корольовим» (Боффа, 1990: 468). Італійський історик зазначає, що наступне змагання з американцями в галузі космосу показало, що радянські вчені мали менш ефективне обладнання, ніж американські. Як незабаром стало зрозуміло, радянські ракети не перевищували американські.

У той же час, за словами Дж. Боффи, випробування в СРСР балістичної ракети і запуск першого штучного супутника землі мали величезне значення для підвищення ролі Радянського Союзу у світовій політиці: «...якщо до цього моменту у світі існувала одна наддержава, тепер з'явилася друга, більш слабка, але яка мала достатню вагу для визначення всієї світової політики. На американців, які недооцінювали можливості свого супротивника, це справило шокове враження. Дуже високо оцінює запуск першого штучного супутника Землі і А. Ноув: «...відсталий гігант, на якого так часто зверхньо дивився розвинений Захід, ... приголомшив світ. Це було чудовою рекламою радянській системі» (Ноув, 1978: 354).

Спеціальний аналіз проблем науково-технічної політики у промисловості СРСР у 1950-ті – першій половині 1960-х рр. міститься у роботах Дж. Берлінера (Берлінер, 1978; Берлінер, 1988) та М. Беррі (Беррі, 1987). Порівняно з Дж. Берлінером, який визнавав раціональність низки важливих кроків у галузі науково-технічної політики, що проводилася в СРСР за Хрущова, М. Беррі висував на перший план її негативні аспекти, що далеко не завжди виправдано. Загальний висновок

цього автора зводився до того, що М. Хрущову не вдалося вирішити завдання забезпечення безперервного науково-технічного прогресу у промисловості. І головною причиною цього дослідник називає раднаргоспівську реформу. Водночас не менш негативний вплив мали і прорахунки у науково-технічній політиці, зокрема, в організації та стимулюванні інновації.

На думку М. Беррі, М. Хрущов та його оточення вважали, що промисловість здатна вирішити проблеми науково-технічного прогресу в умовах жорсткого планування, а керівників підприємств можна переконати впроваджувати технічні новачки за відносно невелику винагороду. Серйозні проблеми виникали у зв'язку з тим, що саме за М. Хрущова система оплати праці наукових і інженерно-технічних працівників стала повністю неефективною.

М. Беррі вважає, що такі заходи, як преміювання керівників підприємств залежно від результатів науково-технічного прогресу, створення централізованого фонду освоєння нової техніки, переведення науково-дослідних інститутів на госпрозрахунок і запровадження системи оцінки економічної ефективності нової техніки, не досягли своїх цілей. Основною причиною цієї ситуації, на думку дослідника, були вади чинної системи ціноутворення на нову техніку.

Оскільки на нову продукцію встановлювалися тимчасові ціни, що в багатьох випадках ставали постійними, виробники отримували високий прибуток і не були зацікавлені в подальшій інновації. У результаті нова техніка в розрахунок на одиницю продуктивності виявлялася дорожчою за стару, що ускладнювало впровадження технічних нововведень у виробництво.

М. Беррі доходить висновку, що успішному розв'язанню завдань у сфері науково-технічної революції перешкоджала також орієнтація на розрізнену систему спеціалізованих наукових установ, яка сформувалася за Сталіна, за відсутності серйозних спроб її інтегрувати. У СРСР недооцінювався той факт, що техніка і технологія – це не одне й те саме, а розвиток експериментальної бази наукових досліджень не отримував належної уваги.

Зазначаючи ці недоліки, М. Беррі водночас підкреслює, що «...у сфері технічного прогресу і наступники М. Хрущова не досягли більших успіхів, ніж він» (Беррі, 1987: 94). Безперечно, проблеми у функціонуванні комплексу «наука – техніка – виробництво», про які пише М. Беррі, дійсно мали місце і неодноразово ставали предметом спеціального обговорення на різних рівнях

партійно-державного керівництва та на нарадах фахівців. Ухвалювані заходи іноді були половинчастими та такими, що демотивували, і загалом не виходили за межі підходів, притаманних адміністративно-командній системі.

Висновки. Значення західних досліджень історії радянської промисловості в розглянутий період полягає в тому, що вони надавали зарубіжному читачеві значною мірою об'єктивну інформацію про економічну політику та історію радянської промисловості, висвітлюючи як реальні досягнення, так і серйозні проблеми. Також можна говорити і про науковий внесок зарубіжних учених в історіографію економічної історії СРСР.

Причини низької ефективності, а в ряді випадків і деструктивності економічних реформ М. Хрущова західні автори вбачали не у волонтаризмі чи помилках реформатора, а в їхньому адміністративному, неринковому характері. У цьому відношенні західна ліберальна історіографія суттєво розходиться з радянською літературою другої

половини 1960-х – першої половини 1980-х років. Що ж до західної марксистської історіографії, то, хоча вона аж ніяк не йшла у фарватері радянської, її представники пов'язують невдачі в економічній політиці не стільки з характером економічної системи СРСР, скільки з прорахунками партійно-державного керівництва та самого М. Хрущова.

Наразі, як ми намагалися показати, вже немає різких відмінностей у концептуальних підходах вітчизняних і зарубіжних авторів до проблем радянської промислової політики у 1950-ті – першій половині 1960-х років, так само як і в оцінці історичного значення цього періоду. Однак як у вітчизняній, так і в зарубіжній історіографії цей період усе ще залишається недостатньо дослідженим. Подальше вивчення розвитку радянської економіки в «хрущовське десятиліття» дозволить не лише глибше зрозуміти закономірності еволюції адміністративно-командної економічної системи, а й точніше оцінити можливості та межі реформ, спрямованих на підвищення її ефективності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Berliner J. The Innovation Decision in the Soviet Industry. Cambridge (Mass.); London: MIT Press, 1978. 561 p.
2. Berliner J. S. Soviet Industry from Stalin to Gorbachev. Essays on Management and Innovation. Gower House et al., 1988. 327 p.
3. Berry M.J. Science, Technology and Innovation // McCauley M. (ed.). Khrushchev and Khrushchevism. Studies in Russia and East Europe. London: Palgrave Macmillan, 1987. pp. 71–94. URL: https://books.google.com.ua/books?id=I-2uCWAAQBAJ&pg=PR5&hl=ru&source=gbs_selected_pages&cad=1#v=onepage&q&f=false (дата звернення 29.07.2025)
4. Breslauer G. W. Khrushchev and Brezhnev as leaders. L., 1982. 384 p.
5. Nove A. The Soviet Economic System. London: Allen and Unwin, 1978. 318 p.
6. Боффа Дж. История Советского Союза. В 2 т. Т. 2. От Отечественной войны до положения второй мировой державы. Сталин и Хрущёв, 1941–1964. / Пер. с итал. Москва: Международные отношения, 1990. 632 с.
7. Лаас Н. О. Проблеми соціальної історії України другої половини 40-х – середини 60-х рр. XX ст. в англomовній історіографії: дис. ... канд. іст. наук: 07.00.06. К., 2009. 245 с.
8. Лаєвська Ю. В. Перетворення в економіці України в 1953–1964 рр.: історіографія проблеми: дис. ... канд. іст. наук: 07.00.06. Донецьк, 2008. 218 с.
9. Нефьодов Д. В. Робітництво УРСР повоєнного двадцятиріччя (1946–1965 рр.) в історіографії: монографія. Миколаїв: Іліон, 2018. 404 с.
10. Хоскінг Дж. История Советского Союза. 1917–1991 / Пер. с англ. Москва: Вагриус, 1994. 510 с.
11. Ясь О. Українська зарубіжна історіографія 1945–1991 рр. у світлі рефлексій її репрезентантів. *Ейдос. Альманах теорії та історії*. Вип. 1. К.: Ін-т історії України НАН України, 2005. С. 333–357.

REFERENCES

1. Berliner J. (1978). The Innovation Decision in the Soviet Industry. Cambridge (Mass.); London: MIT Press. 561 p.
2. Berliner J. S. (1988). Soviet Industry from Stalin to Gorbachev. Essays on Management and Innovation. Gower House et al. 327 p.
3. Berry M.J. (1987). Science, Technology and Innovation // McCauley M. (ed.). Khrushchev and Khrushchevism. Studies in Russia and East Europe. London: Palgrave Macmillan. pp. 71–94. URL: https://books.google.com.ua/books?id=I-2uCWAAQBAJ&pg=PR5&hl=ru&source=gbs_selected_pages&cad=1#v=onepage&q&f=false (last accessed 29.07.2025)
4. Breslauer G. W. (1982). Khrushchev and Brezhnev as leaders. London. 384 p.
5. Nove A. (1978). The Soviet Economic System. London: Allen and Unwin. 318 p.
6. Boffa G. (1990). Istoriya Sovetskogo Soyuza. V 2 t. T. 2. Ot Otechestvennoj vojny do polozheniya vtoroj mirovoj derzhavy. Stalin i Hrushyov, 1941–1964. [History of the Soviet Union. In 2 volumes. Vol. 2. From the Great Patriotic War to the position of a second world power. Stalin and Khrushchev, 1941–1964.]. Moskva: Mezhdunarodnye otnosheniya, 1990. 632 s. [in Russian].
7. Laas N. O. (2009). Problemy sotsialnoi istorii Ukrainy druhoi polovyny 40-kh – seredyiny 60-kh rr. XX st. v anhlomovnij istoriografii [Problems of social history of Ukraine in the second half of the 1940s – mid-1960s in English-language historiography]: dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.06. Kyiv. 245 s. [in Ukrainian].

8. Laievska Yu. V. (2008). Peretvorennia v ekonomitsi Ukrainy v 1953–1964 rr.: istoriohrafia problema [Transformations in the Ukrainian economy in 1953–1964: historiography of the problem]: dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.06. Donetsk. 218 s. [in Ukrainian].
9. Nefodov D. V. (2018). Robitnytstvo URSS povoiennoho dvadtsiatyrichchia (1946–1965 rr.) v istoriohrafii : monohrafia [The working class of the Ukrainian SSR in the post-war twenty years (1946–1965) in historiography: monograph]. Mykolaiv : Ilion. 404 s. [in Ukrainian].
10. Hosking G. (1994). Istorya Sovetskogo Soyuza. 1917–1991 [History of the Soviet Union. 1917–1991]. Moskva: Vagrius, 1994. 510 s. [in Russian].
11. Yas O. (2005). Ukrainska zarubizhna istoriohrafia 1945–1991 rr. u svitli refleksii yii reprezentantiv [Ukrainian foreign historiography of 1945–1991 in the light of reflections of its representatives]. Eidos. Almanakh teorii ta istorii. Vyp. 1. Kyiv: In-t istorii Ukrainy NAN Ukrainy. S. 333–357. [in Ukrainian].

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ

Тарас БАТЮК

ОСОБЛИВОСТІ ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ НА СУДОВОВИШНЯНЩИНІ (1947):

ЗА ЗВІТНИМИ МАТЕРІАЛАМИ ОУН.....4

Наталя БУГЛАЙ

РЕФОРМИ М. ХРУЩОВА В ГАЛУЗІ РАДЯНСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ (ДРУГА ПОЛОВИНА 1950-Х – ПЕРША ПОЛОВИНА 1960-Х) В ОЦІНЦІ ЗАХІДНОЇ РАДЯНОЛОГІЇ.....13

Парасковія ДВОРЯНИН, Микола ГАЛІВ, Олег ВОЛОШИН

ПОЧАТКОВА ВІЙСЬКОВА ПІДГОТОВКА МОЛОДІ В УМОВАХ

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: ЗА МАТЕРІАЛАМИ УКРАЇНСЬКИХ ЗМІ.....18

Віктор ДОЦЕНКО, Богдан ПЕЦЮХ

ПІДГОТОВКА ТА ПЕРЕСЕЛЕННЯ ЄВРЕЇВ НА ЗЕМЛЮ В РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ У 1925 РОЦІ (НА ПРИКЛАДІ КИЇВЩИНИ).....30

Віталій ДУБІНА

УКРАЇНА ЧАСІВ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ В МЕМУАРАХ АНТОНА ДЕНІКІНА

(ДО АНТИУКРАЇНСЬКИХ УЯВЛЕНЬ ЕЛІТ «БІЛОЇ РОСІЇ»).....39

Наталка ЖМУД, Анатолій ВОЙНАРОВСЬКИЙ

ДІЯЛЬНІСТЬ СТАРООБРЯДНИЦЬКИХ ГРОМАД НА ВІННИЧЧИНІ У ДР. ПОЛ.

1940-Х – ПОЧ. 1950-Х РР. (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЗВІТІВ ОБЛАСНОЇ РАДИ ПО СПРАВАХ РОСІЙСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ І РАДИ ПО СПРАВАХ РЕЛІГІЙНИХ КУЛЬТІВ)45

Тамара КОМАРНИЦЬКА

ГОЛОДОМОР 1932–1933 РОКІВ У С. КРОПИВНІ ЗОЛОТОНІСЬКОГО РАЙОНУ

ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ У МЕМУАРАХ МИХАЙЛА ТРОХИМОВИЧА КРИВЕНКА

«РОДИННЕ ДЕРЕВО ФАМІЛІЇ КРИВЕНКІВ».....52

Галина МАЛЕОНЧУК

З'ЇЗД ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОНАРХІВ У ЛУЦЬКУ 1429 РОКУ:

ІСТОРІЯ, СУЧАСНІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ.....58

Наталя МАРЦІНКО

ХАРКІВСЬКА НАСТУПАЛЬНА ОПЕРАЦІЯ 1942 РОКУ: СТРАТЕГІЧНІ ПОМИЛКИ, НАСЛІДКИ

НАСТУПУ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ КОНТЕКСТ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ.....64

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Зоя АЛФЬОРОВА

ІСТОРІОГРАФІЯ КИТАЙСЬКОЇ СФЕРИ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА:

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ (СТАТТЯ ПЕРША).....70

Fadhel Abbas Abidi Alnabi ALMUWAIL

GENESIS OF IMPROVISATION IN HISTORICAL RETROSPECTIVE.....78

Сергій АФАНАСЬЄВ

ПОСТАТІ УКРАЇНСЬКОГО БАЛЕТНОГО МИСТЕЦТВА

В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ШКОЛИ.....85

Усеїн БЕКІРОВ

ТЕАТРАЛЬНА МУЗИКА ТРАДИЦІЙНИХ ТА НОВИХ ФОРМ

СУЧАСНОГО СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА.....94

Олег БІЛЕЦЬКИЙ, Наталя СКЛЯРЕНКО

МЕТОДИ ПРОЄКТУВАННЯ ІНТЕР'ЄРУ СУПЕРМАРКЕТІВ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ....100

Галина БОРЕЙКО, Анетта ОМЕЛЬЧЕНКО, Микола ЦАПЯК ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ТРАДИЦІЙ: ІНТЕГРАЦІЯ ТРАДИЦІЙНОЇ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ТА ЦИФРОВИХ ВІЗУАЛЬНИХ ПРАКТИК У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА.....	107
Вячеслав БОРИСОВ, Світлана БОРИСОВА, Ірина ПРОДАН ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ТРАДИЦІЙНИХ СТИЛІВ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ У КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ ПОЛІКУЛЬТУРНОСТІ.....	119
Тетяна БОРОВИК, Валентина ФЕДОРЧУК, Костянтин ВІНОВОЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЙБУТНІХ ХОРЕОГРАФІВ ЗАСОБАМИ МУЗИКИ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ.....	126
Вікторія БУГАЙОВА, Сергій ГОРДЄЄВ, Олена ГОРДЄЄВА УКРАЇНСЬКІ СУЧАСНІ ШОУ ТА АРТПРОЄКТИ: ТЕАТРАЛЬНІ ТА МУЗИЧНІ АСПЕКТИ.....	134
Валерій БУЛАТОВ ЕСТЕТИЧНІ ТА ЕРГОНОМІЧНІ ЗАСАДИ В ОБРАЗНО-ПРОЄКТНИХ ПРАКТИКАХ ІНКЛЮЗІЇ УКРАЇНИ.....	143
Марта ВАСИЛЕВИЧ ФОЛЬКЛОРНІ ДЖЕРЕЛА Й ВИКОНАВСЬКО-ІНТЕРПРЕТАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ «РУМУНСЬКИХ НАРОДНИХ ТАНЦІВ» ДЛЯ СКРИПКИ І ФОРТЕПІАНО БЕЛІ БАРТОКА.....	150
Валентина ВАСКЯЛІТЕ ФОРМОТВОРЕННЯ ЯК ЧИННИК ХУДОЖНЬОГО СИНТЕЗУ В ДИЗАЙНІ БАУХАУЗУ.....	155
Олександр ГАРМАТЕНКО, Ганна ЧЕМЕРИС СУЧАСНІ РИНКОВІ ПОТРЕБИ НА ФРОНТЕНД РОЗРОБКУ.....	160
Олена ГОМИРЕВА РОЗВИТОК КОЛОРИСТИКИ ІЛЮМІНОВАНИХ РУКОПИСІВ КАРОЛІНЗЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ: ААХЕНСЬКА ШКОЛА.....	166
Інга ГОНЧАРЕНКО, Лариса ІЩЕНКО АКТОРСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ ЯК ОСНОВА СЮЖЕТНОЇ ЛІНІЇ У КЛАСИЧНОМУ БАЛЕТІ	173
Сергій ГОРДЄЄВ, Олена ГОРДЄЄВА НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛЬНА СПАДЩИНА КРІЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕЖИСУРИ.....	179
Віталія ГОТИНЯН-ЖУРАВЛЬОВА, Ірина СУМЧЕНКО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.....	185
Уляна ГРАБ, Роман ОДРЕХІВСЬКИЙ ВЗАЄМИНИ ЙОСИФА СЛІПОГО І МИРОСЛАВА АНТОНОВИЧА: ЖИТТЄВИЙ ТА МИСТЕЦЬКИЙ ВИМІРИ.....	191
Svitlana GRYGORYEVA THE MUNICH ALBUM OF SOLOMON KISHYNEVSKY (1883–1884) IN THE CONTEXT OF THE EUROPEAN TRADITION AND THE ODESA SCHOOL: A PSYCHOANALYTIC INTERPRETATION OF ARTISTIC EXPERIENCE.....	198
Андрій ДЕМЕЩУК СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З ХОРЕОГРАФІЇ.....	204
Володимир ДЬЯЧЕНКО ДО ПРОБЛЕМИ МУЗИЧНОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ: ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТА АНАЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТИ.....	212
Тетяна ЄРМАКОВА ДИЗАЙН І КОНЦЕПЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ МИСТЕЦЬКИХ ІНСТАЛЯЦІЙ 2022–2024 РОКІВ НА ФЕСТИВАЛІ “BURNING MAN”: ПОРІВНЯЛЬНИЙ ОГЛЯД.....	219
Сергій ЗУСВ ОПЕРА В КІНО: ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНИЙ АСПЕКТ.....	226

Марія КОВАЛЬОВА, Ярослава ВЕРНЮК, Наталія ЖУРАВЛЬОВА УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СУСПІЛЬСТВІ	232
---	-----

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Олена БОНДАРЧУК, Наталія ЛИСЕЦЬКА, Людмила ПАСИК РОЛЬ КУЛЬТУРИ ТА КОНТЕКСТУ У СКОПОС-ТЕОРІЇ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ РІЗНОГАЛУЗЕВИХ ТЕКСТІВ.....	240
Томаш ВРАБЕЛЬ, Маріанна ЛЕВРІНЦ НЕОЛОГІЗМИ ЦИФРОВОЇ ЕПОХИ ТА ЇХ СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ.....	247
Леся ГОЛОМІДОВА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ОБРАЗУ МІСТА У ТВОРАХ МАЛОЇ ПРОЗИ РОБЕРТА МУЗІЛЯ.....	254
Nataliia YEFREMOVA, Valentina BOICHUK, Larysa RYS METHODOLOGY AND METHODS OF LINGUISTICS: CASE STUDY.....	260
Катерина КАЛИНИЧ, Наталія НІКОРЯК ТРАНСФОРМАЦІЯ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ У МЕЖАХ ІНТЕРМЕДІАЛЬНОГО ПРОСТОРУ (НА МАТЕРІАЛІ «УРОКІВ ХІМІЇ» БОННІ ГАРМУС).....	266
Юлія МИКИТЮК АНАЛІЗ ТЕМАТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОМПЛІМЕНТІВ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ ДРАМАТИЧНИХ ТВОРАХ ХVІІІ–ХХ СТОЛІТТЯ.....	274
Тетяна МОНОЛАТІЙ, Ольга ДМИТРІВ ДИСКУРС ПРОВІНИ У РОМАНІ БЕРНГАРДА ШЛІНКА «ЧИТЕЦЬ».....	282
Володимир ПАСІЧНИК, Максим ЯРОМИЧ ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ВЕЛИКИХ МОВНИХ МОДЕЛЕЙ В КОНТЕКСТІ ВИРІШЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ ЗАДАЧ.....	288

ПЕДАГОГІКА

Маріанна АДАМОВСЬКА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ДИЗАЙНЕРСЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: ПОТЕНЦІАЛ НАВЧАЛЬНИХ (АРХІТЕКТУРНО-КРАЄЗНАВЧИХ) ПОДОРОЖЕЙ.....	306
Михайло БАСАРАБ, Олена ШИМКО ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОЇ ПАРАДИГМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БОГОСЛОВІВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	312
Галина БОЙКО «КРОК ДО УКРАЇНИ»: ХХ МІЖНАРОДНА ШКОЛА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ.....	318
Дмитро БОРОВИК ІСТОРІОГРАФІЯ ХУДОЖНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТАЛІЯ КУЛИКОВА.....	323
Олена ГОРДІЄНКО ФОРМУВАННЯ В ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УМІНЬ ПРАВИЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ВСТАВЛЕНИХ КОНСТРУКЦІЙ ТА ЇХ РОЗРІЗНЕННЯ З ВСТАВНИМИ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ.....	329
Ольга ДРОБИШЕВА «ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ В КОРОТКІМ ОГЛЯДІ» МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО ЯК ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПІДРУЧНИК ЗІ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ.....	336
Аліна ДРОКІНА ВИКОРИСТАННЯ ІМЕРСИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАПРЯМІ РЕАЛІЗАЦІЇ STEM-ОСВІТИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	343

Олена КОЛОМІЄЦЬ, Вікторія БАРАБАШ, Анатолій СУСТРІТОВ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	348
Андрій КОРОЛЬКО, Олег ЄГРЕШІЙ МУЗЕЙ ІСТОРІЇ ШКОЛИ ТА МІКРОРАЙОНУ ОПРИШІВЦІ М. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК – ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ЗРІЛОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ.....	358
Віра КУПРАС, Наталія ЗОЗУЛЯ ПЕДАГОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРОВОЇ ОРІЄНТАЦІЇ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ.....	368
Oleksandra LITIKOVA OCEAN LEARNING PLATFORM (OLP) AS A TOOL FOR DEVELOPING HARD AND SOFT SKILLS OF MARINE ENGINEERS.....	375

CONTENTS

HISTORY

Taras BATIUK

FEATURES OF EVERYDAY LIFE IN THE SUDOVOVYSHNYANSKYIA REGION (1947):
BASED ON OUR REPORT MATERIALS.....4

Natalia BUGLAY

KHRUSHCHEV'S REFORMS IN SOVIET INDUSTRY (LATE 1950S – EARLY 1960S)
IN THE ASSESSMENT OF WESTERN SOVIETOLOGY.....13

Paraskoviya DVORIANYN, Mykola HALIV, Oleh VOLOSHYN

INITIAL MILITARY TRAINING OF YOUTH IN THE CONDITIONS
OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR: BASED ON UKRAINIAN MEDIA MATERIALS.....18

Viktor DOTSENKO, Bohdan PETSIUKH

PREPARATION AND RESETTLEMENT OF JEWS TO LAND
IN THE SOVIET UNION IN 1925 (CASE OF THE KYIV REGION).....30

Vitalii DUBINA

UKRAINE DURING THE TIMES OF THE CENTRAL RADA IN THE MEMOIRS
OF ANTON DENIKIN (TOWARD THE ANTI-UKRAINIAN IDEAS OF THE ELITES
OF "WHITE RUSSIA").....39

Natalka ZHMUD, Anatolii VOYNAROVSKYI

ACTIVITIES OF OLD BELIEVER COMMUNITIES IN THE VINNYCHY REGION IN THE LATE
1940S – EARLY 1950S (BASED ON MATERIALS FROM THE REPORTS OF THE REGIONAL
COUNCIL ON AFFAIRS OF THE RUSSIAN ORTHODOX CHURCH AND THE COUNCIL
ON AFFAIRS OF RELIGIOUS CULTS).....45

Tamara KOMARNYTSKA

THE HOLODOMOR OF 1932–1933 IN THE VILLAGE OF KROPYVNA, ZOLOTONOSHA DISTRICT,
CHERKASY REGION IN THE MEMOIRS OF MYKHAILO TROKHIMOVYCH KRYVENKO
"THE FAMILY TREE OF THE KRYVENKO FAMILY".....52

Halyna MALEONCHUK

CONGRESS OF EUROPEAN MONARCHS IN LUTSK IN 1429:
HISTORY, MODERN INTERPRETATIONS AND POPULARIZATION.....58

Natalia MARTSINKO

KHARKIV OFFENSIVE OPERATION OF 1942: STRATEGIC MISTAKES, CONSEQUENCES
OF THE OFFENSIVE, AND THE ECONOMIC CONTEXT OF RUSSIA'S HYBRID WAR
AGAINST UKRAINE.....64

ART STUDIES

Zoya ALFOROVA

HISTORIOGRAPHY OF THE CHINESE SPHERE OF CONTEMPORARY ART:
SOME ASPECTS OF THE PROBLEM (ARTICLE ONE).....70

Fadhel Abbas Abidi Alnabi ALMUWAIL

GENESIS OF IMPROVISATION IN HISTORICAL RETROSPECTIVE.....78

Sergii AFANASIEV

FIGURES OF UKRAINIAN BALLET ART IN THE CONTEXT
OF THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL CHOREOGRAPHIC SCHOOL.....85

Usein BEKIROV

THEATRE MUSIC OF TRADITIONAL AND NEW FORMS
OF CONTEMPORARY STAGE ART.....94

Oleh BILETSKYI, Nataliia SKLIARENKO THE METHODS OF SUPERMARKET INTERIOR DESIGN IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT.....	100
Galyna BOREIKO, Anetta OMELCHENKO, Mykola TSAPIAK RETHINKING TRADITIONS: INTEGRATION OF TRADITIONAL ETHNO-CULTURAL HERITAGE AND DIGITAL VISUAL PRACTICES IN THE CONTEXT OF THE DEVELOPMENT OF CONTEMPORARY UKRAINIAN ART.....	107
Viacheslav BORYSOV, Svitlana BORYSOVA, Iryna PRODAN RECONSIDERING TRADITIONAL GRAPHIC DESIGN STYLES IN THE CONTEXT OF THE CONCEPT OF MULTICULTURALITY.....	119
Tetiana BOROVYK, Valentyna FEDORCHUK, Kostiantyn VINOVOI PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FUTURE CHOREOGRAPHERS THROUGH MUSIC IN UNIVERSITY EDUCATION.....	126
Victoriia BUHAIOVA, Sergii GORDEYEV, Olena GORDEYEVA UKRAINIAN CONTEMPORARY SHOWS AND ART PROJECTS: THEATRE AND MUSICAL ASPECTS.....	134
Valeriy BULATOV AESTHETIC AND ERGONOMIC PRINCIPLES IN DESIGN PRACTICES OF INCLUSION IN UKRAINE.....	143
Marta VASYLEVYCH FOLKLORIC SOURCES AND PERFORMANCE-INTERPRETIVE FEATURES OF BELA BARTOK'S "ROMANIEN FOLK DANCES" FOR VIOLIN AND PIANO.....	150
Valentina VASKYALITA FORM-FORMATION AS A FACTOR OF ARTISTIC SYNTHESIS IN BAUHAUS DESIGN.....	155
Oleksandr HARMATENKO, Hanna CHEMERYS MODERN MARKET NEEDS FOR FRONT-END DEVELOPMENT.....	160
Olena GOMYREVA THE DEVELOPMENT OF THE COLORISTICS IN ILLUMINATED MANUSCRIPTS OF THE CAROLINGIAN RENAISSANCE: THE AACHEN SCHOOL.....	166
Inga HONCHARENKO, Larysa ISHCENKO ACTING SKILLS AS THE BASIS OF THE STORYLINE IN CLASSICAL BALLET.....	173
Serhiy GORDEYEV, Olena GORDEYEVA NATIONAL MUSIC AND THEATRE HERITAGE THROUGH THE PRISM OF MODERN UKRAINIAN DIRECTING.....	179
Vitaliya GOTYNYAN-ZHURAVLYOVA, Iryna SUMCHENKO THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND ADHERENCE TO THE PRINCIPLES OF ACADEMIC INTEGRITY IN CULTURAL STUDIES.....	185
Uliana HRAB, Roman ODREKHIVSKY THE INTERACTIONS BETWEEN YOSYF SLIPYI AND MYROSLAV ANTONOVYCH: LIFE AND ARTISTIC DIMENSIONS.....	191
Svitlana GRYGORYEVA THE MUNICH ALBUM OF SOLOMON KISHYNEVSKY (1883–1884) IN THE CONTEXT OF THE EUROPEAN TRADITION AND THE ODESA SCHOOL: A PSYCHOANALYTIC INTERPRETATION OF ARTISTIC EXPERIENCE.....	198
Andrii DEMESHCHUK MODERN STRATEGIES FOR MOTIVATING STUDENTS DURING CHOREOGRAPHY PRACTICE....	204
Volodymyr DIACHENKO ON THE PROBLEM OF MUSICAL INTERPRETATION: PHILOSOPHICAL-PSYCHOLOGICAL AND ANALYTICAL CONTEXTS.....	212

Tetiana YERMAKOVA

DESIGN AND CONCEPTS OF UKRAINIAN ART INSTALLATIONS 2022–2024
AT THE “BURNING MAN” FESTIVAL: A COMPARATIVE REVIEW..... 219

Serhii ZUIEV

OPERA IN FILM: INTERTEXTUAL ASPECT..... 226

Mariia KOVALOVA, Yaroslava VERNIUK, Nataliia ZHURAVLOVA

UKRAINIAN ART AS A FACTOR IN THE FORMATION
OF NATIONAL IDENTITY IN SOCIETY 232

LINGUISTICS. LITERATURE STUDIES**Olena BONDARCHUK, Nataliia LYSETSKA, Liudmyla PASYK**

THE ROLE OF CULTURE AND CONTEXT IN SCOPOS THEORY
IN THE TRANSLATION OF MULTIDISCIPLINARY TEXTS..... 240

Tomash VRABEL, Marianna LŐRINCZ

NEOLOGISMS OF THE DIGITAL ERA AND THEIR STYLISTIC PECULIARITIES..... 247

Lesia HOLOMIDOVA

THE REPRESENTATION OF THE CITYSCAPE IN ROBERT MUSIL'S SHORT PROSE..... 254

Nataliia YEFREMOVA, Valentina BOICHUK, Larysa RYS

METHODOLOGY AND METHODS OF LINGUISTICS: CASE STUDY..... 260

Kateryna KALYNYCH, Nataliia NIKORIAK

TRANSFORMATION OF FEMALE IMAGES WITHIN THE INTERMEDIAL SPACE
(BASED ON BONNIE GARMUS'S “LESSONS IN CHEMISTRY”)..... 266

Yuliya MYKYTYUK

ANALYSIS OF THEMATIC FEATURES OF COMPLIMENTS
IN GERMAN-LANGUAGE DRAMATIC WORKS OF THE 18TH–20TH CENTURIES..... 274

Tetiana MONOLATII, Olha DMYTRIV

THE DISCOURSE OF GUILT IN BERNHARD SCHLINK'S NOVEL “THE READER”..... 282

Volodymyr PASICHNYK, Maksym YAROMYCH

COMPARATIVE ANALYSIS OF LARGE LANGUAGE MODELS
IN THE CONTEXT OF SOLVING LINGUISTIC TASKS..... 288

PEDAGOGY**Marianna ADAMOVSKA**

DEVELOPING CULTURAL COMPETENCE AMONG DESIGN STUDENTS:
THE POTENTIAL OF EDUCATIONAL ARCHITECTURAL AND REGIONAL HERITAGE TOURS..... 306

Mykhailo BASARAB, Olena SHYMKO

FORMATION OF A COMPETENCY-BASED PARADIGM FOR TRAINING FUTURE THEOLOGAINS
IN THE CONTEXT OF MODERN TRANSFORMATIONS..... 312

Galyna BOYKO

“STEP TO UKRAINE”: THE 20TH INTERNATIONAL SCHOOL OF UKRAINIAN
AS A FOREIGN LANGUAGE AS A STRATEGIC TOOL OF CULTURAL DIPLOMACY..... 318

Dmytro BOROVIK

HISTORIOGRAPHY OF VITALII KULYKOV'S ARTISTIC ACTIVITY..... 323

Olena HORDIENKO

DEVELOPMENT IN HIGHER EDUCATION STUDENTS OF THE SKILLS OF CORRECT USE
OF INSERTED CONSTRUCTIONS AND THEIR DIFFERENCE WITH INSERTED CONSTRUCTIONS
IN THE UKRAINIAN LANGUAGE CLASSES UNDER PROFESSIONAL DIRECTION..... 329

Olha DROBYSHEVA

“WORLD HISTORY IN A BRIEF OVERVIEW” BY MYKHAILO HRUSHEVSKYI
AS THE FIRST UKRAINIAN TEXTBOOK ON WORLD HISTORY..... 336

Alina DROKINA	
THE USE OF IMMERSIVE TECHNOLOGIES IN THE IMPLEMENTATION OF STEM EDUCATION IN PRIMARY SCHOOL.....	343
Olena KOLOMIETS, Viktoriia BARABASH, Anatolii SUSTRIETOV	
THE USE OF METHODS OF CREATIVE ACTIVITY IN TEACHING HISTORICAL AND CULTURAL DISCIPLINES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	348
Andrii KOROLKO, Oleh YEHRESHII	
MUSEUM OF THE HISTORY OF THE SCHOOL AND THE OPRYSHIVTSI MICRODISTRICT IN THE CITY IVANO-FRANKIVSK – A CENTER FOR NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION AND THE FORMATION OF CIVIC MATURITY AMONG STUDENTS.....	358
Vira KUPRAS, Nataliia ZOZULIA	
PEDAGOGICAL APPROACHES TO THE FORMATION OF SPATIAL ORIENTATION IN PRIMARY SCHOOL CHILDREN WITH VISUAL IMPAIRMENTS.....	368
Oleksandra LITIKOVA	
OCEAN LEARNING PLATFORM (OLP) AS A TOOL FOR DEVELOPING HARD AND SOFT SKILLS OF MARINE ENGINEERS.....	375

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ НАУК**

**HUMANITIES SCIENCE
CURRENT ISSUES**

**ВИПУСК 89. ТОМ 1
ISSUE 89. VOLUME 1**

Редактори-упорядники

Микола Пантюк

Андрій Душний

Василь Ільницький

Іван Зимомря

Здано до набору 11.08.2025 р. Підписано до друку 29.08.2025 р.

Гарнітура Times New Roman. Формат 64×84/8.

Друк офсетний. Папір офсетний.

Ум. друк. арк. 45,33. Зам. № 0925/703. Наклад 300 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1

Телефони: +38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.